آمادگی ایران برای ایجاد شرکت مشترک خودروسازی در عراق

علیرضا رزم‌حسینی در دیدار با وزیر تجارت عراق گفت: ترسیم نقشه راه برای رسیدن به ظرفیت ۲۰ میلیارد دلاری تجارت میان ایران و عراق در دستور کار است. وزیر صمت با بیان این‌که عراق رتبه اول صادرات ایران به کشورهای همسایه است، افزود: ایران برای سرمایه‌گذاری مشترک در حوزه خودروسازی و برگزاری نمایشگاه‌های تخصصی در عراق آمادگی دارد. رزم‌حسینی به برخی ظرفیت‌های کشورمان اشاره کرد و گفت: ۳۰ میلیون تن فولاد تولید می‌کنیم، در حوزه مس به ظرفیت تولید ۴۰۰ هزار تن رسیده‌ایم و صادرات فلزات کشورمان نیز به هشت میلیارد دلار رسیده است. وزیر صمت گفت: در حوزه خودروسازی آماده همکاری با ایجاد شرکت مشترک در عراق و سرمایه‌گذاری مشترک هستیم. وی افزود: در آینده‌ای نزدیک به ظرفیت تولید بیش از ۵۲ میلیون تن فولاد می‌رسیم و در چهار سال آینده در حوزه تولید مس جزو ۱۰ کشور برتر دنیا خواهیم بود که این ظرفیت‌ها، زمینه‌های مناسبی برای تعمیق روابط تجاری میان ایران و عراق خواهند بود./ وزارت صمت

جزئیات مصوبه کمیسیون تلفیق

وزارتخانه‌های نفت و نیرو موظفند در سال ۱۴۰۰ تعرفه‌های آب، برق و گاز مشترکین خانوارهای کشور را به‌گونه‌ای اصلاح کنند که با رعایت مناطق جغرافیایی کشور، تعرفه مشترکین کم‌مصرف خانوارهای محروم (ازجمله کمیته امداد امام‌خمینی (ره) و سازمان بهزیستی) برابر صفر، مشترکین تا الگوی مصرف به‌صورت یارانه‌ای، مشترکین پرمصرف بالاتر از الگوی مصرف به‌صورت غیریارانه‌ای و بر اساس الگوی افزایش پلکانی (IBT) تعیین شود. میزان افزایش تعرفه مشترکین پرمصرف بالاتر از الگوی مصرف باید به اندازه‌ای تعیین شود که بار مالی صفرکردن تعرفه مشترکین کم‌مصرف را جبران کند و نیاز به تأمین هزینه جدید نداشته باشد. آیین‌نامه اجرایی این بند به پیشنهاد مشترک وزارتخانه‌های نفت و نیرو تهیه و ظرف مدت یک‌ماه پس از ابلاغ این قانون به تصویب هیات وزیران می‌رسد.

گزارش جام‌جم از تفاوت طرح‌های حمایتی دولت و مجلس برای حمایت از اقشار کم‌درآمد در حوزه حامل‌های انرژی

آب، برق و گاز مجانی به چه کسانی می‌رسد؟

محمدحسین علی‌اکبری
اقتصاد

ماجرای رایگان شدن آب و گاز کم‌مصرف‌ها از جلسه چهارم آذر شورای عالی هماهنگی اقتصادی سران قوا در حضور رهبر معظم انقلاب کلید خورد. در آن جلسه که با هدف ارائه راه‌حل‌های کوتاه‌مدت برای کاهش فشارهای معیشتی بر مردم برگزار شده بود، رهبر معظم انقلاب پیشنهاد کردند که هزینه مصرف آب و گاز محرومان و کم‌مصرف‌ها مشابه آنچه در خصوص برق مطرح است، رایگان شود و بر همین اساس در آن جلسه مقرر شد از کسانی که مصرف پایینی دارند، هزینه‌ای در قبال مصرف آب و گاز گرفته نشده و تخفیف‌های ویژه‌ای به این خانوارها داده شود؛ در عوض از پرمصرف‌ها مبالغ بیشتری دریافت شود که کمبود درآمدی دولت را جبران کند. حالا که کمتر از دو ماه از آن جلسه و پیشنهاد رهبر انقلاب می‌گذرد علاوه بر اقدام دولت در زمینه رایگان‌شدن آب و گاز برای مشترکان کم‌مصرف، کمیسیون تلفیق بودجه ۱۴۰۰ مصوب کرده تا اقشار کم‌درآمدی که در لیست کم‌مصرفان قرار دارند، آب، برق و گاز برایشان رایگان خواهد بود. آنچه می‌خوانید جزئیاتی از طرح دولت و مجلس برای رایگان‌شدن آب، برق و گاز مشترکان کم‌مصرف و اقشار کم‌درآمد است.

نمایندگان مجلس در جریان بررسی لایحه بودجه سال آینده تصمیم گرفتند علاوه بر اصلاح ساختار بودجه، زیرساخت را برای توسعه اقتصادی و همچنین اجرای عدالت فراهم کنند. کمیسیون تلفیق بودجه ۱۴۰۰ مصوب کرده آب، برق و گاز اقشار کم‌درآمد رایگان خواهد شد. این موضوع در کنار حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی که موافقان و مخالفانی دارد، می‌تواند به عنوان یک خبر خوب تلقی شود اما هنوز جزئیات این طرح چکش‌کاری نشده و مشخص نیست با چه سازوکاری قرار است به اجرا دربیاید. سه‌شنبه هفته جاری بود که کمیسیون تلفیق تصویب کرد هزینه آب، برق و گاز اقشار کم‌درآمد رایگان می‌شود و رحیم زارع، سخنگوی کمیسیون تلفیق در این‌باره توضیح داد مشترکان آب، برق و گاز که در دسته کم‌مصرف‌ها قرار دارند قبض آنها رایگان است. براساس این مصوبه چنانچه مصرف آب، برق و گاز مصرفی کمتر از سقف تعیین‌شده به‌عنوان الگوی مصرف باشد، رایگان خواهد بود. این در حالی است که مصوبات کمیسیون تلفیق پس از تصویب در صحن علنی مجلس و تأیید شورای نگهبان به قانون تبدیل شده و برای اجرا ابلاغ خواهد شد، اما هنوز نحوه اجرای آن مشخص نبوده و معلوم نیست دولت بتواند آن را به اجرا درآورد یا خیر.

قانون معطل‌مانده حذف یارانه نقدی

برخی نمایندگان به‌منظور حمایت از اقشار کم‌درآمد آب، برق و گاز خانگی را براساس الگوی مصرف رایگان در نظر گرفتند و این درحالی است که گزارش تفریغ بودجه ۹۸ نشان می‌دهد رفتار سلیقه‌ای دولت در اجرای قانون بودجه باعث شده انحرافات درآمدی و هزینه‌ای اتفاق بیفتد. چند سالی است که از ابلاغ قانون حذف شش میلیون غیرنیازمند از لیست دریافت یارانه‌بگیران می‌گذرد؛ قانونی که نمایندگان مجلس برای اجرای عدالت تصویب و به دولت ابلاغ کردند، اما خبری از اجرا نبود. هرچند بخشی از این قانون در دولت یازدهم اجرا شد اما طبق بررسی‌های صورت‌گرفته هر سرپرست خانواری که به این موضوع اعتراض داشت و در سایت سازمان هدفمندی یارانه‌ها ثبت کرد، دوباره یارانه‌اش برقرار شد. حال کمیسیون تلفیق بودجه تصمیم گرفته آب، برق و گاز برای اقشار کم‌درآمدی که الگوی مصرف را رعایت می‌کنند، رایگان باشد.

آب و برق مجانی

۲ شهریور گذشته بود که دولت تصمیم گرفت طرح برق امید را اجرا کند و اعلام کرد برق مصرفی ۳۰ میلیون نفر رایگان می‌شود. حسن روحانی، رئیس‌جمهوری در تشریح طرح برق امید گفته بود با مجانی‌شدن برق بیش از ۳۰ میلیون نفر، آرزوی ۴۲ ساله کشور محقق خواهد شد.

این اولین‌بار نیست که برای حمایت از مشترکان کم‌مصرف مشوق‌هایی درنظر گرفته می‌شود و از سال ۹۶ تاکنون حدود چهار طرح در این زمینه ارائه شد. ابتدا اعلام شد قیمت برق برای مشترکان کم‌مصرف بسیار کم است و برای مشترکان پرمصرف ضریب تصاعدی درنظر گرفته می‌شود. پس از آن اعلام شد خوش‌مصرف‌ها هم باید مورد تشویق قرار بگیرند.

بعد از این طرح، طرح برق امید شنیده شد و اکنون مجلس اعلام کرده برق مشترکان کم‌مصرف رایگان می‌شود. نکته جالب توجه اینجاست گزارشی در مورد سه طرح قبلی ارائه نشده است. مشترکان برق به‌طور کلی به سه دسته کم‌مصرف، خوش‌مصرف و پرمصرف تقسیم می‌شوند؛ خوش‌مصرف‌ها و کم‌مصرف‌ها ۸۵ درصد مشترکان صنعت برق کشور را تشکیل داده و فقط ۱۵ درصد مشترکان در دسته پرمصرف‌ها قرار دارند. اما نکته قابل توجه اینجاست که ۱۵ درصد پرمصرف جامعه بیش از ۸۵ درصد مشترکان کم‌مصرف و خوش‌مصرف برق مصرف می‌کنند. از آنجا که برق به صورت یارانه‌ای وارد خانه‌های ما می‌شود برخی کارشناسان پیشنهاد می‌دهند یارانه پرمصرف‌ها باید قطع شود.

حال کمیسیون تلفیق بودجه سال آینده تصمیم گرفته تا علاوه بر پلکانی‌شدن قبض مشترکان پرمصرف، برق مشترکان کم‌مصرفی که جزو اقشار کم‌درآمد هستند و الگوی مصرف را رعایت می‌کنند رایگان در نظر گرفته شود. طبق برآوردهای صورت‌گرفته حدود ۸/۵ درصد از ۳۷ میلیون مشترک (خانوار) که شامل ۳۰ میلیون نفر از جمعیت ایران است مصرفی پایین‌تر از ۱۰۰ کیلووات ساعت در ماه دارند و با مصوبه اخیر کمیسیون تلفیق باید بررسی شود که چه تعداد از این مشترکان جزو اقشار کم‌درآمد هستند.

تفاوت طرح دولت و مجلس

آنطور که خبرنگار جام‌جم کسب اطلاع کرده طرح برق امید بدون در نظرگرفتن منبع جایگزین اجرا شود و هزینه مشترکان کم‌مصرف را به صفر برساند اما در طرح کمیسیون تلفیق بودجه ۱۴۰۰ آمده منبع آن از مشترکان پرمصرف گرفته می‌شود. برخی معتقدند اگر مشترکان پرمصرف هم الگوی مصرف را رعایت کنند هزینه برق رایگان از کجا تامین خواهد شد.

پاسخ به این ابهام واضح و مشخص است. ایران یکی از کشورهای صادرکننده برق به شمار می‌آید و عراق یکی از خریداران بزرگ برق ایران است. در این صورت ایران با دست بازتری می‌تواند به صادرات بیندیشد و فشار به شبکه‌های توزیع برق کاهش می‌یابد که هزینه نگهداری بالایی دارند.

به گفته مسؤولان وزارت نیرو ایران اکنون ارزان‌ترین برق دنیا را دارد و با اتفاقاتی که پیش آمده و مازوت‌سوزی‌هایی که صورت می‌گیرد طرح رایگان‌شدن برخی حامل‌های انرژی را با مخالفت همراه می‌کند. روش پلکانی هم به این صورت است که هرچه از میزان مصرف برق مشترکان کاسته شود، برای خانوار مزایای اقتصادی دارد. به طور مثال اگر مشترکان ۱۰ درصد مصرف برق خود را کم کنند، ۲۰ درصد از هزینه برق‌شان کم می‌شود و اگر ۲۰ درصد مصرف خود را کاهش دهند، شاهد کاهش ۴۰ درصدی هزینه برق مصرفی خواهند بود.

چندی پیش مصطفی رجبی‌مشهدی، سخنگوی صنعت برق در این‌باره به خبرنگار جام‌جم گفته بود وضعیت استفاده برق در هر منطقه متفاوت است. از این رو به دنبال تدوین برنامه‌ای برای مشترکان کم‌مصرف در هر منطقه جغرافیایی هستیم. الگوی کم‌مصرفی برای ماه‌های گرم و غیرگرم متفاوت است و اگر مشترکان سقف تعیین شده را رعایت کنند، می‌توانند از مزایای این طرح بهره‌مند شوند.

طرح ۱۴ ساله برق رایگان

هیات‌وزیران در جلسه اسفند ۸۵ بنا به پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و با استناد به بند «ط» تبصره ۱۱ قانون بودجه سال ۸۵ کل کشور تصویب کرد: به وزارت نیرو اجازه داده می‌شود از زمان ابلاغ این تصویب‌نامه، از مشترکین خانگی مناطق عادی و ماه‌های عادی مناطق گرمسیر که مصرف ماهانه آنها بیش از الگوی مصرف است، علاوه بر بهای برق مصرفی، به ازای هر کیلووات ساعت مصرف مازاد، جریمه‌هایی بر اساس متوسط بهای برق ماهانه مشترک (حاصل تقسیم برق ماهانه بر انرژی مصرفی ماهانه) و ضرایب معرفی شده به شرح ذیل دریافت کند. در بند دیگر این مصوبه نیز آمده است بهای برق ماهانه مشترکین خانگی با مصارف ماهانه صفر تا ۸۰ کیلووات ساعت بخشوده شود.

بهای برق ماهانه مشترکین خانگی مناطق گرم ۱ و ۲ به ترتیب با مصارف ماهانه صفر تا ۱۹۰ و صفر تا ۱۵۰ کیلووات ساعت بخشوده و بهای برق ماهانه سایر مشترکین مناطق یادشده با تعرفه‌های برق سال ۸۳ محاسبه می‌شود. موضوعی که در دولت گذشته نیز مسبوق به سابقه بوده است.

طرح‌های نیمه‌تمام انرژی رایگان

پاییز گذشته اسحاق جهانگیری، معاون اول رئیس‌جمهوری مصوبه رایگان‌شدن گاز بهای مشترکان کم‌مصرف را ابلاغ کرد. مصوبه هیات وزیران مصوب کرده بود گاز بهای مشترکین کم‌مصرف از ابتدای دی ۹۹ با تخفیف صددرصد در نظر گرفته می‌شود.

در این مصوبه که به پیشنهاد وزارت نفت و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی ابلاغ‌شده آمده است: این حکم شامل گازبها و کلیه هزینه‌های مرتبط با آن (مالیات، عوارض ارزش افزوده و عوارض گازرسانی) است و صرفا سکونتگاه‌های دائمی در حال بهره‌برداری شهری و روستایی و همچنین سکونتگاه‌های عشایری می‌شود.

از سوی دیگر مشترکان با میزان مصرف ماهانه بیش از الگوی مصرف، شش ماه فرصت دارند تا نسبت به اصلاح رفتار مصرفی و کاهش مصرف گاز اقدام کنند. در پایان این دوره، بهای گاز آن دسته از مشترکینی که مصرف آنان بیش از الگوی تعیین‌شده باشد، به پیشنهاد وزارت نفت و تصویب شورای اقتصاد افزایش می‌یابد.

همچنین در این مصوبه که به پیشنهاد وزارت نیرو و به استناد اصل ۱۳۸ قانون اساسی ابلاغ‌شده آمده است: صورتحساب آب و فاضلاب مشترکان با مصرف تا یک‌سوم الگوی تعیین‌شده (موضوع تبصره ۴، ماده ۱ قانون توسعه و بهینه‌سازی آب شرب شهری و روستایی در کشور مصوب سال ۱۳۹۴) را با تخفیف صددرصدی محاسبه کند. هیات وزیران با تأکید بر این‌که آب‌بهای سایر مشترکان تا الگوی تعیین‌شده تغییری نخواهد کرد، تصویب کرد: مشترکان با مصرف ماهانه بیش از الگوی مصرف، شش ماه فرصت دارند تا نسبت به اصلاح رفتار مصرفی و کاهش مصرف آب اقدام کنند.

در پایان این دوره، بهای آب آن دسته از مشترکینی که مصرف آنان بیش از الگوی تعیین‌شده باشد به پیشنهاد وزارت نیرو و تصویب شورای اقتصاد افزایش می‌یابد. این تخفیف صرفا شامل سکونتگاه‌های دائمی در حال بهره‌برداری شهری و روستایی می‌شود. واحدهای خالی از سکنه و سکونتگاه‌های غیردائم نظیر باغ، ویلاها و خانه‌باغ‌ها مشمول تخفیف نمی‌شوند.

> طرح برق امید بدون در نظر گرفتن منبع جایگزین اجرا شود و هزینه مشترکان کم‌مصرف را به صفر برساند اما در طرح کمیسیون تلفیق بودجه ۱۴۰۰ آمده منبع آن از مشترکان پر مصرف گرفته می‌شود

اکثر شهرستان‌های محروم کم‌مصرف هستند

رحیم زارع، سخنگوی کمیسیون تلفیق بودجه ۱۴۰۰ به خبرنگار ما گفت: حدود ۱۳۱ شهرستان محروم در کشور داریم که اغلب در مصرف حامل‌های انرژی در دسته کم‌مصرف‌ها قرار دارند. برای این‌که مجلس بتواند از این اقشار حمایت کند آب، برق و گاز آنها را تا میزان الگوی مصرف رایگان در نظر گرفته است. وی افزود: مابه‌التفاوت این مبلغ از مشترکان پرمصرف دریافت خواهد شد و وزارتخانه‌های نفت و نیرو موظفند برای مشترکان کم‌مصرف اقشار کم‌درآمد تخفیف صددرصدی در نظر بگیرند. زارع به منابع مورد نیاز این بخش اشاره و تصریح کرد: برای برق حدود ۸۰۰ میلیارد تومان و برای آب و گاز میزان بیشتری بودجه باید در نظر گرفته شود که با افزایش پلکانی مشترکان پرمصرف پوشش داده خواهد شد. مصوبه اخیر کمیسیون تلفیق در راستای اجرای عدالت و حمایت از اقشار کم‌درآمد است.

دریافت هزینه طبقات محروم از مرفهین

مالک شریعتی، عضو کمیسیون تلفیق بودجه مصوبه اخیر این کمیسیون را طرحی در راستای منویات و دستورات رهبری دانست و به جام‌جم گفت: طبق این مصوبه دولت مکلف است آب، برق و گاز را برای طبقات محروم و کم‌مصرف جامعه رایگان کرده و هزینه‌اش را از طبقات پرمصرف به شیوه افزایش پلکانی دریافت کند.

با توجه به این‌که وظیفه تحقیقات و بررسی‌های لازم برای شناسایی اقشار و خانوارهای کم‌درآمد به عهده وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی است، این وزارتخانه هم در این زمینه نقش مهمی خواهد داشت اما در قانون به آن اشاره‌ای نشده است.

یادداشت

تناقض‌های لایحه بودجه ۱۴۰۰ با اقتصاد مقاومتی

دکتر شهریار نصابیان
اقتصاددان و عضو هیات علمی دانشگاه

یکی از ویژگی‌های بودجه‌های سالانه لزوم همخوانی و هماهنگی آنها با برنامه‌های بلندمدت کشور است. موضوعی که می‌توان سند چشم‌انداز ۲۰ساله و سیاست‌های ابلاغی اقتصاد مقاومتی را بخشی از برنامه‌ها و اسناد بالادستی کشور در حوزه برنامه‌ریزی دانست. از این رو برنامه‌های توسعه پنج‌ساله به‌عنوان نوعی برنامه میان‌مدت و بودجه‌های سالانه به‌عنوان برنامه کوتاه‌مدت باید در راستای تحقق اسناد بالادستی نظام تعریف شود. این در حالی است که بودجه سال ۱۴۰۰ به‌عنوان برنامه کوتاه‌مدت یک‌ساله نباید در تناقض یا تضاد با برنامه‌ها و اسناد بالادستی خود مانند سند چشم‌انداز ۲۰ساله، برنامه ششم توسعه و سیاست‌های اقتصادمقاومتی، قرار گیرد. این در حالی است که برخی موارد ذکر شده در لایحه بودجه ۱۴۰۰ در تناقض آشکار با سیاست‌های اقتصاد مقاومتی است که در ذیل به دو مورد از آن اشاره می‌شود:

۱ در حالی در بند هفدهم سیاست‌های اقتصاد مقاومتی اصلاح نظام درآمدی دولت با افزایش سهم درآمدهای مالیاتی مطرح است که در لایحه بودجه ۱۴۰۰ این موضوع یعنی افزایش سهم درآمدهای مالیاتی در بودجه عمومی به‌هیچ‌وجه دیده نمی‌شود. افزایش رقم درآمدهای مالیاتی از رقم ۱۹۵ هزار میلیارد تومان در سال ۹۹ به عدد ۲۴۷ هزار میلیارد تومان در سال ۱۴۰۰ نشان‌دهنده افزایش تقریبا ۲۷ درصدی درآمدهای مالیاتی در سال ۱۴۰۰ نسبت به سال ۹۹ است که می‌توان این میزان افزایش را صرفا به‌واسطه تورم ساختاری در اقتصاد ایران دانست. در واقع آنچه تحت‌عنوان درآمدهای مالیاتی در لایحه بودجه ۱۴۰۰ ذکر شده عملا به معنای عدم تغییر ساختار درآمدهای مالیاتی در سال ۱۴۰۰ است. حتی بند درآمدهای حاصل از مالیات بر خانه‌های خالی که درآمدزایی حداقل ۵۰۰۰ میلیارد تومانی از این طریق پیش‌بینی می‌شود، در لایحه بودجه رقم ۲۰۰ میلیارد تومان در نظر گرفته شده که عملا به معنای عدم اجرای آن در سال آینده است.

۲ بند هجدهم سیاست‌های اقتصاد مقاومتی در حالی درباره افزایش سالانه سهم صندوق توسعه ملی از منابع حاصل از صادرات نفت و گاز تا قطع وابستگی بودجه به نفت است که روند بودجه‌های سالانه ازجمله لایحه بودجه ۱۴۰۰ نه‌تنها در آن سهم صندوق توسعه ملی براساس برنامه ششم افزایش نداشته، بلکه سهم ۳۸ درصدی آن در سال ۱۴۰۰ به ۲۰ درصد کاهش یافته است. موضوع دیگر علاوه بر عدم افزایش سهم صندوق توسعه ملی از درآمدهای نفتی تا قطع وابستگی بودجه به نفت، هدایت منابع صندوق به فعالیت‌هایی است که اصولا در وظایف صندوق توسعه ملی تعریف نشده است. برای مثال در حالی که منابع صندوق باید به سمت ایجاد و گسترش فعالیت‌های بخش خصوصی سوق داده شود به سمت فعالیت‌هایی می‌روند که باید هزینه‌های آن از طریق بودجه‌های عمرانی تامین شود، اما به‌دلیل وجود کسری بودجه و عدم تخصیص بودجه‌های عمرانی، این پروژه‌ها برخلاف ماهیت صندوق توسعه از طریق منابع این صندوق توسعه تامین می‌شوند.

۲۹ درصد منابع بودجه درآمدهای پایدار است

رضاخواه در رابطه با مشکلات اساسی لایحه بودجه ۱۴۰۰ گفت: بودجه ۱۴۰۰ اشکالات اساسی داشت، هزینه‌های قطعی رشد بسیاری داشت و درآمدهای ناپایدار نیز رشد بسیاری داشت. به مفهوم ساده‌تر در سال انتهایی دولت، درآمدها هیچ تناسبی با هزینه‌ها نداشت. ما در مجلس به دنبال این هستیم که تعادلی ایجاد کنیم و درآمدهای پایدار دولت را افزایش بدهیم. اگر بودجه دولت بدون اصلاحات اساسی مجلس به تصویب می‌رسید، سال آینده با ابرتورم روبه‌رو بودیم. این نماینده مجلس ادامه داد: تنها ۲۹ درصد منابع لایحه بودجه دولت، درآمدهای پایدار است. بقیه این درآمدها ناشی از اوراق قرضه، منابع نفتی و اوراق سلف نفت است. ما در مجلس تلاش فراوانی داریم که درآمدهای پایدار ۵۰ درصد افزایش پیدا کند و هدف اصلی افزایش مالیات، قشر مرفه، سوداگران و واردکنندگان است. در بحث مالیات خودروی لوکس، مجلس یك اقدام انقلابی انجام داد و این مالیات را تصویب کرد. / جام‌جم دیلی